

Victor Ioan FRUNZĂ

Avangarda... senzaționalism și tabloidizare?

Tema simpozionului de la Sibiu m-a prins imediat. M-am gândit la un prim enunț retoric: „Cum recunoaștem avangarda?” tocmai pentru a demonstra faptul că, de foarte multe ori eticheta Avangardei este folosită în realitatea teatrală contemporană din România pentru a adăposti imposturi manifeste. Avangarda teatrală din România zilelor noastre este asemeni integrării în UE: toți o clamează, dar puțini știu ce e. Tocmai de aceea, inițiativa profesorilor Ludmila Patlanjoglu și Nicolae Manda de a construi un dialog pe această temă mi s-a părut extrem de oportună. Avangardele contribuie decisiv la determinarea tendințelor intelectuale viitoare, chiar și a celor imediat actuale. În același timp, în prezent, Avangarda e un termen alunecos, polisemic. Nu trebuie să uităm că termenul inițial provine din armată, dar are și puternice conotații ideologice de stânga, vizează globalizarea în stadiul ei incipient și are o legătură directă cu contextul politic; de aceea, dar nu numai din această cauză, Avangarda e percepută ca fiind subversivă, demolatoare. Azi, ea și-a pierdut condiția inițială și e clar că este asimilată cu curajul și cu experimentalismul. Pentru Teatru, Avangarda „istorică” s-a consumat mai ales în anii '60–'70 ai secolului trecut. Ponderea simpozionului de la Sibiu a fost dată de prezența scriitorilor Ion Bogdan Lefter și Simona Popescu. Cei doi au glosat cu un impresionant echilibru pe marginea temei și au provocat discuții aprinse cu studenții. Domnul David Esrig, deși docent și mentor al atelierului de creație, s-a dovedit mai tânăr decât mulți dintre studenții săi și acest lucru a dat emoție evenimentului. Pentru mine a însemnat mult prezența în sală a lui Dragoș Buhagiar; el a pus câteva întrebări pure și simple care au pus pe gânduri pe mulți. Controversele au punctat adesea intervențiile conferențiarilor și au arătat încă odată că suntem într-o perioadă eclectică, cu un picior în tradiție și cu altul în evoluție. Mi s-a confirmat că avangarda teatrală din România de după '89 este confundată cu senzaționalismul și tabloidizarea. Că este foarte aproape de lupta simplă, și de multe ori ignobilă, pentru afirmare personală, nu artistică. Este o avangardă de PR. Aici nu pot decât să fiu de acord cu remarcă făcută de domnul David Esrig, în sensul în care Avangarda are și o conotație mai profundă decât simpla negare, șocul. Inovația este la nivel profund: text, organizarea spațiului de joc, jocul actorului etc. nu doar la nivelul formal.

Angela TURCULEȚ

„Mă interesează teatrul cu și prin actor...”

...această mărturisire a fost exprimată încă de la început și a fost reluată de profesor pe parcursul orelor de muncă intensă în cadrul Atelierului. Participanții au fost antrenați într-un program-maraton, desfășurându-se de la nouă dimineață până

la nouă seara, cu pauze foarte scurte. Întâlnirile au devenit pe loc spectacole interactive, unde atât cei care asistau, cât și cei care lucrau, au căpătat treptat o viziune reînnoită a realității. Mai mult, creativitatea a dat permanent energie lucrului, imperfecțiunile înseși devenind fecunde.

Am înțeles că alegerea textelor lui Urmuz și Blecher nu este întâmplătoare, ci vine dintr-o mereu reînnoită afinitate a regizorului cu spiritul avangardei, din acea nevoie de a căuta *starea poetică*, de care vorbea și prietenul său Gellu Naum, adică necesitatea de a merge dincolo de obișnuințe, de a lupta cu inerțiile și cu comoditatea spiritului, pentru a redescoperi și trăi, iar și iar, evenimentele esențiale ale existenței.

De altfel, metoda lui David Esrig pornește de la un principiu generos: credința că nu doar un text dialogat este teatral, ci că orice text poate căpăta valoare spectaculară, prin capacitatea de a sesiza și a manevra nuanțat bogăția de sensuri a cuvintelor, prin ființa actorului care le însuflețește. Dincolo de lectura logică, există o lectură creatoare care, prin medierea subiectivității, duce la transformarea textului într-o suită de acțiuni, caracterizate de energii conflictuale.

Regizorul ne invită să medităm asupra unor elemente precum: act-acțiune, intenție-contraintenție, gând principal-insertie, personaj activ-personaj reactiv etc. În acest proces, actorul devine element creator fundamental, aflat într-o căutare permanentă, articulându-și în mod necesar, natural, gândul și mișcarea, emoția și gestul. Este o ardere continuă ce-și revendică autoritatea și de la nume mari, pe care David Esrig le menționează mereu: Aura Buzescu, Silvia Popovici, George Calboreanu, Jules Cazaban, Dem Rădulescu, Radu Beligan sau interpreții săi-fetiș: Marin Moraru, Gheorghe Dinică.

De altfel, estetica actorului total, pornind de la Meyerhold și trecând prin experiența gândirii artistice a lui Jacques Lecoq sau Étienne Decroux, inspiră metoda de creație a lui David Esrig. Considerați de acesta nume-reper în istoria teatrului modern, ei au făcut obiectul unor interesante cursuri de mișcare în spațiul scenic, ținute de profesori, colaboratori ai lui David Esrig la Academia Athanor, precum Rainer Doberning, Walter Anichhoffer, Yves Marc. Exercițiile imaginate, care completau și susțineau lucrul pe text, au contribuit la dezvoltarea aceluia „meșteșug din interior, caracteristic artistului autentic”, așa cum spunea David Esrig.

Atelierul de la Sibiu a însemnat o sensibilizare a celor prezenți la ceea ce înseamnă valorile avangardei, reușind a depăși prejudecăți sau judecăți didactice. Atât intelectual, cât și emoțional, avangarda a putut fi înțeleasă ca o experiență umană, o moștenire ce aduce lecția curajoasă a revoltei care poate forma, poate construi.

Mărturii despre Profesor:

- „Am învățat enorm, învăț enorm tot timpul de la domnul David Esrig... este un proces care mie personal, și nu numai mie, îmi provoacă o bucurie foarte mare și foarte profundă... și cred că aceste întâlniri vor lăsa o urmă extrem de adâncă în noi și de foarte lungă durată. Generozitatea cu care domnul Esrig se dăruiește în proiectele acestea de tip școală sunt cel mai important moment din teatrul